

ZAKON O OMBUDSMANU ZA DJECU

- ("Sl. glasnik RS", br. 103/2008 i 70/2012)

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom osniva se Ombudsman za djecu kao nezavisna institucija koja štiti, prati i promoviše prava djeteta.

Član 2

Djetetom se, u smislu ovog zakona, smatra svako lice koje nije navršilo 18 godina života, bez obzira na to da li je domaći ili strani državljanin, da li je rođeno u braku ili van braka, da li je usvojeno te da li je pod roditeljskim staranjem ili bez roditeljskog staranja.

Član 3

Ombudsman za djecu je nezavisan i samostalan u obavljanju poslova utvrđenih ovim zakonom i niko nema pravo da utiče na njegov rad i postupanje.

U obavljanju poslova iz svoje nadležnosti Ombudsman za djecu postupa u okviru Ustava, zakona i drugih propisa i opštih akata, kao i međunarodnih ugovora i opšteprihvaćenih pravila međunarodnog prava, rukovodeći se načelom pravičnosti i morala.

Član 4

Sjedište Ombudsmana za djecu je u Banjoj Luci.

Ombudsman za djecu odlukom može obrazovati kancelarije i van svog sjedišta.

Opštim aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u stručnoj službi Ombudsmana za djecu bliže se uređuje obavljanje poslova u kancelarijama.

II - NADLEŽNOST I POSTUPAK

Član 5

Ombudsman za djecu:

- 1) prati usklađenost zakona i drugih propisa u Republici Srpskoj koji se odnose na zaštitu prava djeteta s odredbama Ustava Republike Srpske, Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta i drugih međunarodnih dokumenata koji se odnose na zaštitu prava i interesa djeteta;
- 2) prati izvršavanje obaveza Republike Srpske koje proizlaze iz Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta i drugih međunarodnih dokumenata koji se odnose na zaštitu prava i interesa djeteta;
- 3) prati primjenu svih propisa koji se odnose na zaštitu prava i interesa djeteta;
- 4) prati povrede prava i interesa djeteta;
- 5) zalaže se za zaštitu i promociju prava i interesa djeteta;
- 6) predlaže preduzimanje mjera za zaštitu i promociju prava djeteta, kao i za sprečavanje štetnih postupanja koja ugrožavaju prava i interese djeteta;
- 7) obavještava javnost o stanju prava djeteta;
- 8) obavlja druge poslove utvrđene ovim zakonom.

Član 6

Ombudsman za djecu upoznaje djecu sa načinom ostvarivanja i zaštite njihovih prava i interesa i savjetuje ih kako da ostvare i zaštite svoja prava i interese.

Ombudsman za djecu kontinuirano saraduje s djecom, podstiče ih na iznošenje njihovog mišljenja, inicira javne aktivnosti usmjerene na poboljšanje položaja djeteta i učestvuje u tim aktivnostima, te predlaže mjere za povećanje uticaja djeteta u društvu.

Član 7

Ombudsman za djecu je ovlašćen da Vladi, odnosno Narodnoj skupštini podnese inicijativu za izmjenu ili dopunu zakona i drugih propisa i opštih akata, ako smatra da do povrede prava djeteta dolazi zbog nedostataka u propisima, kao i da inicira donošenje novih zakona, drugih propisa i opštih akata, kada smatra da je to od značaja za ostvarivanje i zaštitu prava djeteta.

Vlada, odnosno nadležni odbor Narodne skupštine dužni su da razmatraju inicijative koje podnosi Ombudsman za djecu.

Ombudsman za djecu je ovlašćen da u postupku pripreme propisa daje mišljenje Vladi i Narodnoj skupštini na prijedloge zakona i drugih propisa, ako se njima uređuju pitanja koja su od značaja za zaštitu prava djece.

Član 8

Ombudsman za djecu je dužan da pokrene postupak pred Ustavnim sudom za ocjenu ustavnosti i zakonitosti zakona, drugog propisa i opšteg akta, kada utvrdi da nisu usklađeni sa Ustavom, odnosno zakonom.

Član 9

U obavljanju poslova iz svoje nadležnosti Ombudsman za djecu je ovlašćen da organima državne uprave, organima, odnosno službama jedinica lokalne samouprave, kao i drugim pravnim i fizičkim licima koja obavljaju poslove u vezi sa djetetom, predlaže preduzimanje mjera za sprečavanje štetnih postupanja koja ugrožavaju njihova prava i interese, da upozori na nepravilnosti, te da zahtijeva da dobije izvještaje o preduzetim mjerama.

Organi i lica iz stava 1. ovog člana dužni su da odmah, a najkasnije u roku od 15 dana od dobijanja zahtjeva, obavijeste Ombudsmana za djecu o mjerama koje su preduzeli na osnovu njegovog upozorenja, prijedloga ili preporuke.

Ako organi i lica iz stava 1. ovog člana ne postupe u propisanom roku prema zahtjevu Ombudsmana za zaštitu prava djeteta, Ombudsman za djecu će o tome obavijestiti nadležni organ koji vrši nadzor nad njihovim radom.

Ako organ koji obavlja nadzor nad radom lica iz stava 1. ovog člana u roku od osam dana ne izvijesti Ombudsmana za djecu o utvrđenim činjenicama i preduzetim mjerama, Ombudsman za djecu će o tome obavijestiti Vladu Republike Srpske.

Član 10

Ombudsman za djecu ima pravo uvida u način ostvarivanja brige o djeci koja su privremeno, na osnovu odluke nadležnog organa, smještena kod pravnih i fizičkih lica, uključujući i pravo pristupa prostorijama u kojima se dijete nalazi, kao i pravo nesmetanog pristupa zavodima za izvršenje sankcija i drugim mjestima na kojima se nalazi dijete koje je lišeno slobode.

O obavljenom uvidu iz stava 1. ovog člana Ombudsman za djecu sastavlja izvještaj, koji dostavlja licima iz stava 1. ovog člana, kao i organu koji vrši nadzor nad radom tih lica.

Lica kojima je izvještaj dostavljen su dužna, u roku od 30 dana po prijemu, izvijestiti Ombudsmana za djecu o preduzetim radnjama.

Član 11

Svi organi državne uprave, organi, odnosno službe jedinica lokalne samouprave, kao i sva pravna i fizička lica koja obavljaju poslove koji su u vezi sa djetetom, dužni su da Ombudsmanu za djecu omoguće uvid u sve podatke, informacije i akte koji se odnose na prava i zaštitu djeteta, bez obzira na stepen njihove tajnosti, osim kada je to u suprotnosti sa zakonom.

Ombudsman za djecu je dužan da i nakon prestanka funkcije čuva kao tajnu podatke do kojih dođe u vršenju svoje funkcije.

Obaveza čuvanja tajne odnosi se i na zamjenike, kao i na sve zaposlene u stručnoj službi Ombudsmana za djecu.

Član 12

Ako u toku obavljanja dužnosti Ombudsman za djecu sazna da je dijete izloženo nasilju, seksualnoj zloupotrebi, zlostavljanju, eksploataciji ili zanemarivanju, dužan je da odmah podnese prijavu nadležnom tužilaštvu i da obavijesti nadležni organ starateljstva i predloži mjere za zaštitu prava i interesa djeteta.

Član 13

Ombudsman za djecu može zatražiti pomoć stručnih ili specijalizovanih ustanova u čiju djelatnost spadaju zaštita i briga za razvoj i ostvarivanje prava djeteta.

Ustanove iz stava 1. ovog člana dužne su Ombudsmanu za djecu pružiti traženu pomoć u primjerenom roku.

Član 14

Svako ima pravo da Ombudsmanu za djecu podnese prijedlog za razmatranje pitanja od značaja za zaštitu prava i interesa djeteta.

Ombudsman za djecu obavijestiće podnosioca prijedloga o aktivnostima koje je preduzeo, najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja prijedloga.

Član 15

Predsjednik Republike, predsjednik i članovi Vlade, predsjednik Narodne skupštine, predsjednik Ustavnog suda i funkcioneri u organima državne uprave primiće Ombudsmana za djecu, na njegov zahtjev, najkasnije u roku od deset dana.

Član 16

Ombudsman za djecu dužan je da javnost redovno obavještava o stanju prava djeteta, kao i o mjerama koje se preduzimaju za zaštitu i poboljšanje položaja djeteta u društvu.

Član 17

Ombudsman za djecu dužan je da jednom godišnje podnese izvještaj Narodnoj skupštini o svom radu.

Izvještaj o radu za prethodnu godinu podnosi se najkasnije do 15. marta tekuće godine i objavljuje se na internet-stranici Ombudsmana za djecu.

Ombudsman za djecu ima pravo da Narodnoj skupštini podnese poseban izvještaj kada ocijeni da je to potrebno radi preduzimanja mjera od značaja za zaštitu prava i interesa djece.

III - IZBOR I PRESTANAK FUNKCIJE

Član 18

Ombudsmana za djecu bira Narodna skupština, na prijedlog predsjednika Republike.

O pokretanju postupka predlaganja kandidata obavještava se javnost.

U postupku utvrđivanja prijedloga kandidata obavljaju se konsultacije sa naučnim i stručnim institucijama, kao i predstavnicima civilnog sektora koji se bavi pitanjima zaštite prava djeteta.

U postupku utvrđivanja prijedloga kandidata, licima koja uđu u uži izbor biće omogućeno predstavljanje njihovog viđenja mjesta i uloge institucije u ostvarivanju i zaštiti prava djeteta.

Ombudsman za djecu bira se na vrijeme od četiri godine i isto lice može biti najviše dva puta uzastopno birano na ovu funkciju.

Postupak za izbor Ombudsmana za djecu počinje najkasnije šest mjeseci prije isteka mandata ranijeg ombudsmana za djecu.

Član 19

Za Ombudsmana za djecu može biti izabran državljanin Republike Srpske koji ispunjava sljedeće uslove:

- 1) da ima visoku stručnu spremu - diplomirani pravnik;
- 2) da ima najmanje deset godina iskustva u pravnoj struci;
- 3) da poznaje konvencije Ujedinjenih nacija, međunarodna dokumenta, Ustav i propise Republike Srpske, kao i druge propise kojima se reguliše zaštita prava i interesa djece, kao i da prezentuje rad kojim iskazuje iskustvo na poslovima koji su od značaja za rad iz nadležnosti Ombudsmana za djecu;
- 4) da posjeduje visoke moralne i stručne kvalitete.

Lice koje je pravosnažno osuđeno za krivično djelo ne može biti imenovano za Ombudsmana za djecu niti za njegovog zamjenika.

Član 20

Ombudsman za djecu ima dva zamjenika, koji mu pomažu u obavljanju poslova utvrđenih ovim zakonom, u okviru ovlaštenja koja im on prenese.

Ombudsman za djecu određuje koji od zamjenika će ga zamjenjivati u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti da obavlja poslove.

Ombudsman za djecu daje prijedlog za zamjenike.

Ombudsmana za djecu, kao i zamjenike bira Narodna skupština većinom glasova svih narodnih poslanika.

Zamjenik Ombudsmana za djecu bira se na vrijeme od četiri godine i isto lice može biti najviše dva puta uzastopno birano na ovu funkciju.

Za zamjenika Ombudsmana za djecu može biti izabran državljanin Republike Srpske koji ispunjava sljedeće uslove:

- 1) da ima visoku stručnu spremu društvenog smjera;
- 2) da ima najmanje deset godina iskustva na poslovima koji su od značaja za obavljanje dužnosti Ombudsmana za djecu;
- 3) da posjeduje visoke moralne i stručne kvalitete.

Član 21

Ombudsman za djecu i njegovi zamjenici prije stupanja na dužnost polažu zakletvu, koja glasi: "Zaklinjem se da ću svoju dužnost obavljati odgovorno, nepristrasno i nezavisno, u skladu sa Ustavom i zakonom, i da ću savjesno raditi na zaštiti i unapređenju prava djeteta".

Ombudsman za djecu polaže zakletvu pred Narodnom skupštinom, a njegovi zamjenici pred predsjednikom Narodne skupštine.

Član 22

Smatra se da je Ombudsman za djecu, odnosno njegov zamjenik stupio na dužnost momentom polaganja zakletve.

Ako Ombudsman za djecu, odnosno njegov zamjenik bez opravdanog razloga ne stupi na dužnost u roku od 30 dana od dana polaganja zakletve, smatra se da je odustao, što Narodna skupština konstatuje.

U slučaju iz stava 2. ovog člana odmah se pokreće postupak za izbor novog ombudsmana za djecu, odnosno njegovog zamjenika.

Član 23

Sa funkcijom Ombudsmana za djecu, odnosno njegovog zamjenika nespojivo je obavljanje svake druge javne funkcije ili profesionalne djelatnosti, kao i obavljanje svake druge dužnosti ili posla koji bi mogao uticati na njegovu samostalnost i nezavisnost.

Ombudsman za djecu i njegov zamjenik ne mogu biti članovi političkih stranaka.

Ombudsman za djecu i njegov zamjenik imaju položaj izabranog predstavnika u smislu zakona kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa u vršenju javnih funkcija i na njih se u cjelini primjenjuju odredbe tog zakona.

Danom stupanja na dužnost Ombudsmanu za djecu, odnosno njegovom zamjeniku moraju prestati sve javne, profesionalne i druge funkcije, odnosno dužnosti ili poslovi koje je do tada obavljao, ako su suprotni odredbama ovog zakona, kao i članstvo u političkim strankama.

Član 24

Ombudsman za djecu i njegov zamjenik ne mogu biti pozvani na odgovornost zbog mišljenja, kritike ili prijedloga koje su dali u vršenju svoje funkcije.

Ombudsman za djecu i njegov zamjenik ne mogu davati izjave političke prirode.

Ombudsman za djecu uživa imunitet kao i poslanici u Narodnoj skupštini.

Član 25

Funkcija Ombudsmana za djecu prestaje u sljedećim slučajevima:

- 1) istekom mandata, ako ne bude ponovo izabran;
- 2) smrću;
- 3) ostavkom;
- 4) gubitkom državljanstva, što se utvrđuje na osnovu akta nadležnog državnog organa;
- 5) ispunjenjem uslova za penziju u skladu sa zakonom;
- 6) nastupanjem trajne fizičke ili mentalne nesposobnosti za obavljanje funkcije, što se utvrđuje na osnovu dokumentacije relevantne medicinske ustanove;
- 7) razrješenjem.

Član 26

Ombudsmana za djecu razrješava Narodna skupština.

Ombudsman za djecu može biti razriješen samo u sljedećim slučajevima:

- 1) ako obavlja drugu javnu funkciju ili profesionalnu djelatnost, ako obavlja drugu dužnost ili posao koji bi mogao uticati na njegovu samostalnost i nezavisnost, ili ako postupa suprotno zakonu kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija;
- 2) ako bude osuđen za krivično djelo koje ga čini nepodobnim za obavljanje ove funkcije.

Ombudsman za djecu ima pravo da se na sjednici Narodne skupštine, na kojoj se odlučuje o njegovom razrješenju, obrati narodnim poslanicima.

Član 27

Narodna skupština može donijeti odluku o suspenziji Ombudsmana za djecu u slučaju:

- 1) ako je protiv njega određen pritvor;
- 2) ako je osuđen za krivično djelo koje ga čini nepodobnim za obavljanje funkcije, a presuda nije postala pravosnažna.

Narodna skupština će ukinuti odluku o suspenziji čim prestanu razlozi za suspenziju.

Član 28

Odredbе o prestanku funkcije Ombudsmana za djecu primjenjuju se i na njegovog zamjenika, s tim što prijedlog za njegovo razrješenje može podnijeti i Ombudsman za djecu.

Član 29

U slučaju prestanka funkcije Ombudsmana za djecu ili njegovog zamjenika iz razloga navedenih u članu 25. t. 1. - 6. ovog zakona, Narodna skupština bez rasprave donosi odluku kojom konstatuje da su se stekli uslovi za prestanak funkcije.

Pravne posljedice prestanka funkcije nastupaju od dana donošenja odluke iz stava 1. ovog člana.

Član 30

U slučaju prestanka funkcije Ombudsmana za djecu, do izbora novog ombudsmana za djecu ovu funkciju obavlja zamjenik, kao i u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti da obavlja funkciju.

Izbor novog ombudsmana za djecu izvršiće se najkasnije u roku od šest mjeseci od dana prestanka funkcije ranijeg Ombudsmana za zaštitu prava djeteta.

IV - PRAVO NA PLATU

Član 31

Ombudsman za zaštitu prava djeteta ima pravo na platu koja će biti utvrđena Pravilnikom o platama u instituciji Ombudsmana za djecu, na koji saglasnost daje Narodna skupština Republike Srpske.

V - SREDSTVA ZA RAD OMBUDSMANA ZA ZAŠTITU PRAVA DJETETA

Član 32

Sredstva za rad Ombudsmana za djecu obezbjeđuju se u budžetu Republike Srpske.

Ombudsman za djecu sačinjava prijedlog sredstava za narednu godinu i dostavlja ga Vladi radi uključivanja kao sastavni dio prijedloga budžeta Republike Srpske, s tim što prijedlog mora biti sačinjen po metodologiji i kriterijumima koji važe za ostale budžetske korisnike.

Godišnja sredstva za rad Ombudsmana za djecu treba da budu dovoljna da omoguće njegovo djelotvorno i efikasno ostvarivanje funkcije u skladu sa zakonom.

VI - STRUČNA SLUŽBA

Član 33

Za vršenje stručnih i administrativnih poslova obrazuje se stručna služba Ombudsmana za djecu.

Radom stručne službe rukovodi sekretar službe.

Ombudsman za djecu donosi opšti akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u stručnoj službi.

Ombudsman za djecu donosi pravila postupka i po potrebi druge opšte akte institucije.

Ombudsman za djecu donosi odluku o prijemu u radni odnos zaposlenih u stručnoj službi.

VII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 34

Narodna skupština će izabrati Ombudsmana za djecu u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ombudsman za djecu će podnijeti prijedlog za izbor zamjenika u roku od 30 dana od dana stupanja na dužnost.

Član 35

Opšti akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u stručnoj službi Ombudsman za djecu će donijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na dužnost.

Prijem zaposlenih u stručnu službu Ombudsman za djecu izvršiće u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu opšteg akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u stručnoj službi.

Član 36

Vlada će, do stupanja na snagu opšteg akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u stručnoj službi Ombudsmana za djecu, na prijedlog Ombudsmana za djecu, obezbijediti prostor, sredstva i druge neophodne uslove za početak rada.

Član 37

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".